

ЛІТЕРАТУРА

1. Тривайло А.Ю. Формування системи інформаційного забезпечення управлінської діяльності керівника торговельного підприємства: Автореф. Дис. ... канд. екон. наук / Київський націон. торг.-економ ун-т. – К., 2000. – 18 с.
2. Інформаційні системи і технології в економіці: Посібник для студентів вищих навчальних закладів / В.С.Пономаренко, Р.К.Бутова, І.В.Журавльова та ін. – К.: Видавничий центр «Академія», 2002. – 544 с.: Іл., табл. – Бібліогр.: 514-516.
3. Тронин Ю.Н. Информационные системы и технологии в бизнесе. – М.: Альфа-Пресс, 2005. – 240 с.: Іл., табл. – Бібліогр.: 232-237.
4. Информационные технологии управления: Учеб. пособие для вузов / Под ред. Г.А.Титоренко. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2005. – 439 с.: Іл., табл.
5. Золотарьова Т.М. Організація робочого місця менеджера на основі інформаційних технологій: Автореф. дис. ... канд. екон. наук / Донецький держ. ун-т економіки і торгівлі. – Донецьк, 2000. – 19 с.
6. Алейников В.В. Подготовка студентов к использованию компьютерных технологий в профессиональной деятельности: Автореф. дис. ... канд. пед. наук / Брянский гос. пед. ун-т. – Брянск, 1998. – 18 с.
7. Галузевий стандарт вищої освіти. Освітньо-кваліфікаційна характеристика бакалавра з напрямку підготовки менеджмент. – К.: МОН, 2001 – 23 с.
8. Каминский Д. О влиянии информационных и коммуникационных технологий на бизнес и систему управления (часть 2) // Менеджмент сегодня. – 2002. – № 6. – С. 34-39.

УДК 343.92/93 : [343.95 : 343.541] (477)

МЕТОДОЛОГІЧНА ПОБУДОВА ВИКЛАДАННЯ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО СПЕЦКУРСУ „ПАТОСЕКСУАЛЬНА КРИМІНОЛОГІЯ”: ІНТРАДИСЦИПЛІНАРНА КОНЦЕПЦІЯ

Синеокий О.В., к.ю.н., доцент

Запорізький національний університет

У статті автором сформовані основні принципи побудови інтрадисциплінарної (метасистемної) концепції патосексуальної кримінології як навчальної дисципліни та окреслені окремі методологічні проблеми щодо викладання її студентам різних спеціалізацій, зокрема юридичних, психологічних, медико-біологічних тощо.

Ключові слова: Сексуальна злочинність; судова сексологія; кримінальна сексопатологія; патосексуальна кримінологія.

Синеокий О.В. МЕТОДОЛОГИЧЕСКОЕ ПОСТРОЕНИЕ ПРЕПОДАВАНИЯ ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО СПЕЦКУРСА „ПАТОСЕКСУАЛЬНАЯ КРИМИНОЛОГИЯ”: ИНТРАДИСЦИПЛИНАРНАЯ КОНЦЕПЦИЯ / Запорожский национальный университет, Украина

В статье автором сформулированы основные принципы построения интрадисциплинарной (метасистемной) концепции патосексуальной криминологии как учебной дисциплины и очерчены отдельные методологические проблемы по преподаванию ее студентам различных специализаций, в частности юридических, психологических, медико-биологических.

Ключевые слова: Сексуальная преступность; судебная сексология; криминальная сексопатология; патосексуальная криминология.

Sineoky O.V. METHODOLOGICAL PECULIARITIES OF TEACHING A SPECIAL COURSE PATHOSEXUAL CRIMINOLOGY: INTRADISCIPLINARY CONCEPTION / Zaporizhzhya National University, Ukraine.

In the article those the author formulates the main principles of intradisciplinary (meta-systematic) conception of pathosexual criminology as a educational discipline, it is outlined some methodological problems of teaching for students of different professions, for example juridical, psychological, medical-biology specialties.

Key words: Sexual criminality; legal sexology; criminal sexualpathology; pathosexual criminology.

Постановка науково-педагогічної проблеми. Сексуальна злочинність є складним соціально-правовим феноменом, що виступає об'єктом вивчення багатьох наук різного рівня та ступеня абстрактності, не виключаючи природничих, таких як кримінальна антропологія, кримінальна психологія, кримінальна сексологія та ін. На сьогодні відсутній навчальний курс, який у доступній формі відображав би сучасні міждисциплінарні уявлення про феномен сексуального насильства. Саме це і змусило автора спрямувати свої зусилля, з одного боку, на поглиблене додаткове дослідження цієї проблеми, а з іншого – на узагальнення та систематизацію фактичних даних і теоретичних положень, що представлені у вітчизняній і закордонній літературі з цього питання. Дискусії про природу, предмет, об'єкт і місце патосексуальної кримінології серед інших соціальних, природничих і юридичних дисциплін відбуваються як в Україні, так і в країнах ближнього і далекого зарубіжжя.

Це зумовлено тим, що патосексуальна кримінологія формується в дуалістичній площині, народжуючись, з одного боку, на кримінологічному матеріалі, а з іншого – на психосексологічному. Але до цього багато базових та суміжних аспектів цієї нової науки вимагають осмислення в новому ракурсі, з інших позицій.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття. Серед учених-юристів, які досліджували проблему боротьби з сексуальними злочинами, треба виділити: Л.Андрєєву, В.Бурлакова, С.Бородіна, В.Верещагіна, М.Гомонова, Г.Густова, І.Даньшина, В.Ємельянова, А.Закалюка, К.Ігошева, О.Кальмана, Є.Самовичева, Ю.Суценка, В.Стринжу, С.Тарарухіна, М.Трофімова, Б.Шостаковича та ін.

Варто відмітити дослідження особи сексуального злочинця таких авторів, як Ю.Антонян, А.Баронін, О.Бухановський, В.Гайков, В.Голіна, В.Гульдман, Б.Гульман, А.Дишлевой, Р.Затона, А.Зелінський, В.Кудрявцев, Г.Міньковський, С.Позднякова, В.Тележнікова, котрі опрацювали психологічну й кримінологічну характеристики сексуальних злочинців.

О.Ігнатов, М.Коржанський, П.Люблинський, П.Осипов, Я. Яковлев та інші проаналізували загальне поняття статевого насильства. Ю.Аленін, С.Афанасьєв, С.Богомолова, І.Динкіна, А.Старушкевич, О.Сайнчин, Ю.Самойлов висвітлювали проблеми з криміналістичної характеристики та класифікації сексуальних злочинів.

Г.Васильченко, І.Горпинченко, К.Імелінський, В.Коляденко, В.Марченко, В.Рожков, А.Свядош, Т.Смирнова, З.Старович, А.Ткаченко, І.Ушакова зосередили свої розробки на медико-сексологічній проблематиці.

Дослідження О.Джужі, С.Зеленковського, Л.Корнева, О.Кочаряна, Н.Кузнецової, В.Мінської, Д.Рівмана, В.Рибальської, В.Тулякова, В.Христенка, Т.Щеглової, О.Юрченка та інших науковців окреслюють віктимологічні фактори вчинення статевих злочинів. Л.Конишева та М.Коченов вивчали феномен сексуального насильства як соціально-філософську проблему.

Разом із тим не тільки низка питань залишається й досі дискусійною, але й визначення патосексуальної кримінології як самостійної науки або окремої галузі знання ми зустрічаємо лише у відомого російського психіатра-криміналіста О. Бухановського [1, 30; 2, 25; 3, 94].

Отже, зазначимо першу відправну тезу, згідно з якою патосексуальна кримінологія нетотожна кримінальній сексопатології і являє собою міждисциплінарну галузь наукового знання, яка поєднує в собі пізнавальні ресурси кримінології як соціолого-правової науки, що вивчає злочинність, особу злочинця, причини та умови злочинності і засоби її профілактики, і медичної сексології (сексопатології) як галузі клінічної медицини, що вивчає функціональні, емоційні, особистісні, соціально-адаптаційні та інші аспекти статевих розладів, і розробляє методи їхньої діагностики, лікування та профілактики. Сучасний етап розвитку патосексуальної кримінології пов'язаний зі створенням загальної теорії, що представляє систему принципів і концепцій, категорій і понять, визначень і термінів, на чому має ґрунтуватися ця наука.

Формулювання цілей та предмета статті. Не розглядаючи загальний зміст навчального плану підготовки як на рівні бакалаврату, так і магістрів, що потребує окремої предметної дискусії, визначимо певний сектор із виключно специфічним наповненням, що стосується проблем методики викладання такої навчальної дисципліни, як "Патосексуальна кримінологія". Отже, на підставі проведених досліджень пропонується визначити основні принципи побудови інтрадисциплінарної (метасистемної) концепції викладання патосексуальної кримінології студентам різних спеціальностей.

Виклад основного матеріалу з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Експериментальний спецкурс "Патосексуальна кримінологія" за структурою складається із двох модулів, причому кожний з них обмежений концептуальною єдністю розглядуваних у ньому питань. Тим більше, що за своєю внутрішньою архітектонікою один модуль складається з 6 основних тем. Тематичний розклад з основними назвами ми подамо далі у тексті статті. Як ми бачимо, дисципліна передбачає актуалізацію найважливішого матеріалу з багатьох галузей юридичної, психологічної та медико-біологічної науки.

Отже, почнемо з того, що окремо розглянемо два різні напрямки: викладання цієї дисципліни майбутнім юристам й викладання її неюристами. По-перше, якісне оволодіння знаннями з кримінології неможливе без ґрунтового засвоєння базових галузей права України. Для студентів-юристів, на перший погляд, у цьому, за загальною логікою розуміння свого основного місця, проблеми бути не може.

При вивченні курсу “Патосексуальна кримінологія”, крім лекцій, на яких даються основи теоретичних знань із дисципліни, розкриваються найважливіші базові питання, задіяні також й інші навчальні форми, передусім це – семінарські заняття, експериментальні форми дослідницьких робіт – ділові ігри, індивідуальні доповіді, аудиторні конференції тощо.

На семінарських заняттях перевіряється засвоєння студентами теорії з відповідних питань, норм законодавства, відпрацьовуються практичні навички при вирішенні «типових ситуацій». Засвоєння курсу передбачає також систематичну самостійну роботу студентів. Отже, при вивченні нового курсу студенти мають активно застосовувати теоретичні знання. Причому всі студенти, хоча й не зможуть безпосередньо після закінчення навчального закладу займатися такою діяльністю, однак матимуть досить широке уявлення про неї. Це сприятиме їхній кращій орієнтації в широкопрофільній професії юриста. Саме це і є головною метою навчальної дисципліни “Патосексуальна кримінологія”.

Треба наголосити, що будь-яка галузь наукового знання, у тому числі патосексолого-кримінологічного, у своєму розвитку проходить декілька етапів. Якщо узагальнити всі дослідження, що стосуються тих чи інших аспектів сексуальності, можна виділити чотири напрямки: медико-біологічний, соціальний, психологічний і соціально-психологічний. У кожному з цих напрямків виникало, розвивалося і продовжує розвиватися безліч різних підходів до вивчення причин і патогенетичних механізмів сексуальних розладів, до їхнього лікування, профілактики та до гігієни статевого життя. Міждисциплінарний характер сексології визначає системний інтегративний підхід до визначення норми сексуальності, до діагностики, лікування і профілактики порушень сексуального здоров'я з урахуванням парного характеру сексуальної функції. Такий методологічно правильний підхід дає можливість виявити роль соціальних, психологічних, соціально-психологічних і біологічних (анатомо-фізіологічних) факторів у генезисі порушень сексуального здоров'я і на цій основі розробити адекватні методи їхньої діагностики, корекції, профілактики, а також гігієни статевого життя [4, 73].

Аналізуючи природу патосексолого-кримінологічних знань, слід відзначити, що питання щодо джерел цих знань залишається дискусійним. Але ми вважаємо, що все ж основна маса таких знань походить з емпіричного досвіду слідчої, судової та експертної діяльності. Крім того, природа патосексолого-кримінологічних знань визначається також місцем цієї науки в системі наук, і перш за все – юридичних. У цій системі такі різні напрямки, як медико-біологічний, соціально-психологічний і юридичний, зазнають взаємного впливу, від чого прикладне значення нової науки, на відміну від фундаментальних, лише має бути покращеним.

Патосексолого-кримінологічні знання мають свою структуру, яка являє собою сукупність окремих елементів і частин, що, з одного боку, пов'язані поміж собою на підставі певних принципів і законів, але з іншого – у процесі поглиблення все ж таки науковий фундамент нової дисципліни все більше окреслює свої власні, притаманні особливості та мультидисциплінарні межі.

Однак ми вважаємо, що саме цей дуалізм має великий і значною мірою поки що нереалізований теоретично-методологічний потенціал. Використання в повному обсязі досягнень загальносексологічної думки, сучасних підходів до лікувальних аспектів сексуальних відхилень, може істотно збагатити наше уявлення про кримінологію як комплексну соціально-правову науку, дати більш глибоке розуміння її внутрішніх зв'язків з природою сексуальної злочинності. Соціальна й фізіологічна недосконалість здебільшого породжує первинні нормальні статеві інстинкти, трансформуючи їх у ті або інші статеві відхилення, а також статеві або інші правопорушення і злочини.

У такому разі під кримінальну сексопатологію підпадає не лише емпіричне різноманіття атипових форм сексуальної поведінки в різних конкретних суспільствах, а й приховані за ним структурні основи розвитку, перетворення атипового в нормальне, кримінального – в правове, і навпаки, причому це може бути як єдиним для будь-яких суспільств, так і мати дуже різні характерні прояви. А останні, як правило, і відображаються в законах або інших правових документах.

Провідні вчені-кримінологи України вже на сторінках навчальної літератури зазначають, що кримінологічна концепція ранньої профілактики статевих злочинів як результат комплексного дослідження цієї проблеми стимулює розвиток нової суміжної науки – кримінальної сексології, предметом вивчення якої повинні стати: статеві відхилення і збочення, що вже за відправним визначенням містять потенційну загрозу суспільної безпеки; макро- і мікросоціальні умови формування статевих відхилень і збочень; шляхи і напрямки попередження антигромадської статевої поведінки [5, 259]. Зазначають, що саме зміна підходу до визначення злочинності змінює й підхід щодо визначення кримінології в системі наук, розширюючи її межі, а також об'єднання зусиль кримінологів з

медиками і психологами [6, 96]. Ось так ми і намагаємося змінити клішований підхід, відправні межі розвитку чого й намагаємося визначити в цій публікації.

Патосексуальну ж кримінологію в деяких джерелах визначають як зумовлену кримінальним аспектом медичну психіатричну науку, що являє собою вивчення злочинця-патосексуала за методикою О.Бухановського [7, 124], про якого ми вже вище згадували як про засновника цієї науки. До речі, цей видатний фахівець набув відомості завдяки винятковим досягненням у встановленні та викритті серійного сексуального вбивці А.Чикатило. Розроблена О.Бухановським методика “Перспективний (оглядовий) портрет злочинця-патосексуала” дозволяє не тільки “вилічити” злочинця за його патологічними ознаками, але й визначити ті соціальні фактори, котрі сприяють проявам, загостренням медичної схильності (хвороби) до подібних патологій.

Головне в патосексуальній кримінології, на відміну від кримінальної сексопатології, полягає в тому, що дослідники зосереджуються, по-перше, на вивченні статевих відхилень як причини та умови статевих злочинів, і, по-друге, на аналізі тих статевих відхилень, які безпосередньо призводять до деградації моралі особи, а тому потребують ранньої профілактики.

Тож, відштовхуючись від цього, вважаємо, що викладення навчального курсу “Патосексуальна кримінологія” для студентів різних спеціальностей має бути більш наближеним до викладання різногалузевих дисциплін, що є для них більш близькими. Саме такий варіант не зможе призвести до “універсалізації” спецкурсу та спрощеної подачі багатопроблемного матеріалу “для всіх”. А ще краще це зробити двічі: як ввідну дисципліну для окремо визначеного масиву спеціальностей, і як спецкурс для магістрів (на чому ми й наполягаємо) з метою отримання поглиблених знань, що спеціалізуються в галузі судової медицини і психіатрії (або вже безпосередньо – судової сексології), де такий спецкурс буде органічно поєднуватися з викладанням таких дисциплін, як анатомія і фізіологія людини, вікова фізіологія, нервова система і психічна діяльність людини, судово-медична експертиза. Так, подібний спецкурс для магістрів-психологів буде більш наближеним до сприйнятих ними раніше таких наук, як вікова і диференціальна психологія, психологія особистості, юридична психологія тощо. Магістри ж, які прагнуть стати соціологами, будуть вже відштовхуватись від демографії, соціології шлюбу та сім’ї, соціології молоді, культурології, соціології права, конфліктології, фемінології (гендерології); біологи - від репродуктивної біології та валеології. Тому магістрам юридичних факультетів базисним залишається загальний “кримінальний блок”: кримінальне право і процес, кримінологія, криміналістика, правова статистика, а також окремі спецкурси, такі як кримінальна психологія та кримінологічна віктимологія.

При відборі тематичних питань ми відштовхувалися від окремих провідних тез, а саме: а) практичними запитаними самих студентів різного фаху; б) інтересами підвищення сексуальної культури в Україні; в) внутрішньою логікою розвитку судової сексології як науки, а кримінальної сексопатології - як її центральної підгалузі, що особливо важливо для майбутніх викладачів та науковців за такою спеціалізацією, а також медиків, психологів і юристів, що мають спеціалізуватися і практикувати на означеній ділянці; г) формуванням світогляду протидії сексуальній агресії та насильству.

Структурно матеріал спецкурсу побудовано симетрично: 2 модулі, кожен з яких має по 6 глав (ключових тем), а кожна глава містить по 3 параграфи. У Модулі 1 перші чотири глави присвячені різноаспектним теоретичним проблемам судової сексології (теорія), глави 5 і 6, а також частково раніше викладена глава 2, торкаються історико-правових підвалів (історія), що, таким чином, дає всі підстави для визначення Модуля 1 як Загальної частини (теорія, історія). Тобто в цій частині спецкурсу охоплюється 18 тем, що може відповідати кількості практичних занять (семінарів) у першому семестрі при проведенні їх по одному щотижнево. На три такі семінари (параграфи) доцільно проводити одну лекцію (тема глави), що означає 6 лекцій на семестр. Перед кожною главою зазначений її зміст та тематичний глосарій, тобто основні спеціальні терміни, що зустрічаються в матеріалі і потребують розшифровки. А після кожного практичного заняття окремо подається резюме, ключові терміни, контрольні запитання, теми рефератів, схеми та список використаної літератури, на яку було посилання у матеріалі, та рекомендовані додаткові джерела. Завершують кожну основну тему висновки у вигляді конспекту та графічні додатки. Кожна лекція налічує проміжні висновки і тестовий експрес-контроль, який уявляє 3 стислі відповіді на термінологічні запитання, після чого з метою перевірки знань містяться ключі до відповідей. Таким чином, на протязі навчального періоду студенти повинні зробити вправи з 12 проміжних тестових експрес-контролів, що загалом складає $12 \times 3 = 36$ тестів.

Далі, після вивчення матеріалу за першим Модулем, подаються підсумкові тези і пропонується тест-контроль до основних тем із відповідями за 3 основними варіантами за системою: $1/30 + 2/20 + 3/10$. Це означає в першому варіанті всього 30 тестів, кожне тестове питання містить 4 варіанти відповідей, де вірними можуть бути від 1 до 3. Ключ для перевірки правильних відповідей знаходиться одразу після всіх тестових блоків. Друге тестове завдання являє собою таблицю з основними термінами з однієї частини та визначення змісту цих термінів – у другій. Усього 20 позицій, пропонується проставити номери правильних відповідей. Третє завдання являє 10 речень, які потребують завершення. Таким

чином, ця частина роботи (навчального курсу) може завершуватися заліком - міжмодульним тестуванням за шкалою у 100 балів.

Модуль 2 має назву “Спеціальна (Особлива) частина” і структурно побудований симетрично. Матеріал також розподілений на 6 глав по 3 параграфи кожна, але теми вже стосуються окремих практичних питань у переважній більшості кримінальної сексопатології (практика): види сексуальних злочинів, особливості загальної превенції та розслідування, профілактична віктимологічна робота, сексологічна експертиза, а також загальні перспективні напрямки протидії сексуальній злочинності (прогнозування індивідуальної насильницько-сексуальної поведінки та профайлінг) та окремі (напрямок попередження професійної деформації слідчого та психологічні особливості розслідування сексуальних злочинів).

Ми не подаємо загальний перелік питань до спецкурсу, оскільки, враховуючи специфічні особливості медичної і юридичної (а також іншої) підготовки, акценти за обсягом сприйняття тих чи інших тем на відповідному екзамені повинні різнитися, наслідком чого буде й різна структуризація екзаменаційних білетів. Але в цілому вони мають включати всі основні питання, котрі висвітлені при викладанні спецкурсу, що більш-менш відповідає змісту посібника, який і можна прийняти за основу. Тим більше, як ми бачимо, у подальшому розвитку освіти в Україні не виключається можливість взагалі відмови від екзаменаційно-залікових сесій із повним впровадженням модульного контролю як кінцевого етапу навчального циклу. Отже, враховуючи викладене, замість шаблонних однотипних білетів після Модуля 2 пропонується перелік контрольних запитань для перевірки здобутих навичок та поглибленого тематичного вивчення до всього курсу.

Таким чином, як це видно із стислого викладення новацій на цих сторінках, споруджуючи майбутню модель навчальної дисципліни, ми намагалися не дублювати існуючі навчальні видання як із загальної сексології, так і з кримінальної сексопатології (яких, до речі, у XXI ст., на жаль, вийшло в Україні обмаль), тому в тексті лекцій викладення загального сексологічного матеріалу зведено до мінімуму (термінологічні посилання), оскільки перед початком вивчення цього спецкурсу студенти-медики, психологи, біологи та соціологи в переважній більшості навчальних закладів за своїми програмами підготовки вже оволоділи загальнотеоретичними знаннями і склали іспит (залік) з дисципліни “Сексологія”, а студентам-юристам, які загальний сексологічний курс не вивчали взагалі, ретельне викладання анатомічних подробиць у майбутньому фаху буде зайвим. Зауважимо, що як медики, так і юристи (зрозуміло, що в різному обсязі), вже оволоділи теоретичними знаннями із судової медицини. Проте все ж разом із цим при необхідності відповідний матеріал частково було включено.

ВИСНОВКИ

1. Головним висновком є те, що потрібно погодитись з усвідомленням того, що патосексологічна кримінологія – це передусім неюридична наука. І якщо кримінологія поки що не може відірватися від кримінально-правового тиску, то патосексуальна кримінологія за визначенням вже не є окремою правовою наукою. Тому наші викладення є першою спробою створення міждисциплінарного навчального курсу.
2. За структуру можна прийняти запропоновану модель спецкурсу „Патосексуальна кримінологія”, який розділений на два модулі. Причому при необхідності відповідні розділи скорочуються, або ж навпаки – розширюються у відповідності до майбутньої спеціалізації студентів.
3. Стосовно назви у зв'язку з певною подвійністю матеріалу навмисно залишається певний “люфт”: так, наприклад, для медичних і психологічних вишів спецкурс може мати лаконічну назву “**Кримінальна сексопатологія**”, а для юридичних і соціологічних спеціальностей більш близьким буде назва спецкурсу “**Патосексуальна кримінологія**”; а майбутні біологи та генетики (їхні викладачі) можуть самі вибрати, з якою назвою їм зручніше буде навчатися (навчати).
4. Для реалізації викладених у цій статті пропозицій необхідно сформулювати в структурі юридичних, психологічних, медичних провідних закладів освіти кафедри загальної та судової сексології, чи створити подібні міжвузівські кафедри, на які були б покладені як функції підготовки студентів, так і післядипломного підвищення кваліфікації та додаткового навчання фахівців (лікарів, психологів, криміналістів тощо).

Перспективи подальших розвідок. Монопарадигмальність є критерієм, що визначає право дисципліни на самостійність. Сексологія, виявляючи – в історії і сучасності – явні тенденції до різних форм міждисциплінарності, до останнього часу залишалася мультипарадигмальною, у зв'язку з чим у дійсному дослідженні поставлена актуальна мета розробки єдиної концепції (парадигми) дисципліни – патосексуальної кримінології.

Найважливішим кроком на шляху до подальшої інституціоналізації сексології і досягнення нею аутодисциплінарної ідентичності поряд із введенням у медичних університетах інтернатури з сексології, що дозволило б проводити первинну спеціалізацію лікарів відповідного профілю, повинне з'явитися

введення шифру наукової спеціальності «сексологія», тому що дотепер виконували в цій області дисертаційні дослідження, досить численні, вимушено ідентифікують з різними «суміжними» дисциплінами, і захищають під відповідними шифрами. Причому захист дисертацій на здобуття наукового ступеня з цієї спеціальності доцільно передбачити не тільки для медичних, а й щодо юридичних, психологічних, соціологічних, біологічних, та навіть філософських й історичних наук.

Позиція автора під впливом змін у законодавстві та міжгалузевого наповнення кримінологічної науки може модифікуватися. Втім буде змінюватись і зміст окремих інститутів кримінальної сексопатології. Більш того, кардинальні реформи у сфері правоохоронної діяльності та вимушений дуалізм кримінальної сексопатології неминуче вплинуть на систематику базових навчальних курсів, а це, у свою чергу, на систему допоміжних та особливо профільюючих та факультативних курсів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бухановский А.О., Андреев А.С., Кравцова С.П., Михайлова О.Ю., Труфанова О.К., Бухановская О.А. Серия непатологических садистских сексуальных убийств: комплексная судебная психолого-психиатрическая экспертиза по уголовному делу “Черные колготки” // Серийные убийцы: Избранные экспертизы / Приложение к журналу «Криминальные психиатрия и психология». – Ростов-на-Дону, 1994. – С. 30-32.
2. Бухановский А.О., Андреев А.С., Кравцова С.П., Михайлова О.Ю., Труфанова О.К., Бухановская О.А. Феномен «Чикагило»: клинический аспект // Серийные убийства и социальная агрессия. – Ростов-на-Дону. – 1994. – С. 23-27.
3. Бухановский А.О., Гайков В.Т., Байбаков Ю.Г. Серийные сексуальные преступления: психолого-психиатрические сопоставления // Серийные убийства и социальная агрессия: что ожидает нас в XXI веке: Медицинские аспекты социальной агрессии: Материалы 3-й межд. науч. конфер. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2001. – С. 93-96.
4. Кришталь В.В., Чугунов В.В. История формирования системной модели сексологии // История украинской психиатрии: Сборник научных работ Украинского НИИ клинической и экспериментальной неврологии и психиатрии и Харьковской городской клинической психиатрической больницы № 15 (Сабуровой дачи) / Под общ. ред. И.И.Кутько, П.Т.Петрюка. – Харьков, 1994. – Т. 1. – С. 72-76.
5. Кримінологічна віктимологія: Навчальний посібник / Є.М.Моїсєєв, О.М.Джужа, В.В.Василевич та ін.; За заг. ред. проф. О.М.Джужі. – К.: Атіка, 2006. – 352 с.
6. Крупнов И. О феномене преступности // Уголовное право. – 2001. – № 4. – С. 94-96.
7. Словарь-справочник по криминологии и юридической психологии / Авт.-сост. В.А. Ананич, О.П. Колченогова. – Мн.: Амалфея, 2003. – 272 с.

УДК 37.013.42:398.21

КАЗКОТЕРАПІЯ В СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІЙ ПРАКТИЦІ

Філь О. В., аспірант

Запорізький національний університет

Зміст статті полягає в розкритті загальних рис використання методу казкотерапії в соціально-педагогічній практиці. Автор спирається на систему функцій соціального педагога, враховуючи сучасний контекст використання методу казкотерапії в педагогіці та психології.

Ключові слова: казкотерапія, соціальний педагог, клієнт, діагностика, корекція, терапія, комунікація.

ФИЛЬ Е.В. СКАЗКОТЕРАПИЯ В СОЦИАЛЬНО-ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ПРАКТИКЕ / Запорожский национальный университет, Украина.

Содержание статьи состоит в раскрытии общих положений использования метода сказкотерапии в социально-педагогической практике. Автор опирается на систему функций социального педагога, учитывая современный контекст использования метода сказкотерапии в педагогике и психологии.

Ключевые слова: сказкотерапия, социальный педагог, клиент, диагностика, коррекция, терапия, коммуникация.